

ROLUL AUDITULUI INTERN ÎN PREVENIREA ȘI DETECTAREA FRAUDEI CU FONDURI EUROPENE

THE ROLE OF INTERNAL AUDIT IN PREVENTING AND DETECTING FRAUD WITH EUROPEAN FUNDS

Author: Ana-Maria BUZDUGAN, PhD student
Universitatea Ștefan cel Mare Suceava, Country România
e-mail: annabuzdu@yahoo.com

Scientific coordinator: Elena HLACIUC
<https://orcid.org/0000-0003-0601-748X>
Universitatea Ștefan cel Mare Suceava, Country România
e-mail: elena.hlaciuc@usm.ro

Abstract: *In a world of change and complexity, the institutions and organisations managing these funds face significant challenges in maintaining financial integrity and ensuring regulatory compliance. Fraud and irregularities in the use of these funds are a major concern for national and European authorities, with a negative impact on financial integrity, the reputation of institutions and public trust. Therefore, investigating the role of internal audit in this process is crucial for identifying vulnerabilities and implementing effective fraud prevention and detection measures. The research methods are literature review and analysis of information from audit reports on audit activities and their outcome in terms of prevention and detection of fraud with European funds. The result of the research highlights that internal audit plays a crucial role in detecting and preventing fraud with European funds. By carrying out regular checks and inspections, monitoring project implementation, verifying compliance with EU regulations and collaborating with other audit entities and control authorities, internal audit helps identify potential irregularities and deviations from rules and procedures. This highlights the importance of implementing adequate controls and procedures to prevent and detect fraud with European funds, to ensure correct and transparent management of resources.*

Keywords: Internal Audit, Fraud, European Funds, Types of Fraud, Fraud Triangle

JEL: M42

Introduction

În contextul global al administrării fondurilor publice și al necesității unei gestionări transparente și eficiente a acestora, auditul intern reprezintă o componentă vitală în prevenirea și detectarea fraudelor, în special în ceea ce privește utilizarea fondurilor europene. Într-o lume marcată de schimbări și complexitate, instituțiile și organizațiile care gestionează aceste fonduri se confruntă cu provocări semnificative în menținerea integrității financiare și în asigurarea conformității cu reglementările. Rolul auditului intern în acest proces devine esențial în furnizarea de asigurări și în promovarea unei culturi organizaționale orientate spre control și responsabilitate.

Fraudele și neregulile în utilizarea acestor fonduri reprezintă o preocupare majoră pentru autoritățile naționale și europene, având un impact negativ asupra integrității financiare, reputației instituțiilor și asupra încrederii publice. Prin urmare, investigarea rolului auditului intern în acest proces este crucială pentru identificarea vulnerabilităților și pentru implementarea măsurilor eficiente de prevenire și detectare a fraudelor.

Scopul cercetării vizează analiza modului în care auditul intern poate contribui la identificarea și gestionarea riscurilor asociate utilizării fondurilor europene.

Metodele cercetării sunt revizuirea literaturii de specialitate și analiza informațiilor din rapoartele de audit referitoare la activitățile de audit și la rezultatul acestora în ceea ce privește prevenirea și detectarea fraudelor cu fonduri europene.

Auditul intern nu este doar o simplă verificare a cifrelor și a proceselor, ci reprezintă un instrument strategic care contribuie la identificarea riscurilor și la recomandarea de măsuri preventive pentru a proteja activele și interesele organizației.

În ceea ce privește fondurile europene, acesta devine o necesitate crucială dat fiind volumul mare de resurse financiare implicate și complexitatea reglementărilor asociate.

În prezenta lucrare, voi explora rolul auditului intern în prevenirea și detectarea fraudelor cu fonduri europene. Voi analiza contextul în care se desfășoară aceste activități de audit, precum și principalele provocări și soluții întâlnite în acest proces. De asemenea, voi examina modul în care auditul intern poate contribui la îmbunătățirea eficacității și eficienței utilizării fondurilor europene, consolidând încrederea publică și asigurând respectarea principiilor de buna guvernare și transparență.

The notion of fraud in the context of the use of European funds

În conformitate cu ISA 240, fraudă este definită ca o acțiune intenționată, efectuată de către una sau mai multe persoane din conducere, angajați sau terți, care implică utilizarea de înșelăciuni în scopul dobândirii unui avantaj injust sau ilegal.

În contextul fondurilor europene *frauda* este prevăzută în Ordonanța de Urgență nr. 66/2011 ca fiind infracțiunea săvârșită în legătură cu obținerea ori utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, învinovată de Codul penal ori de alte legi speciale.

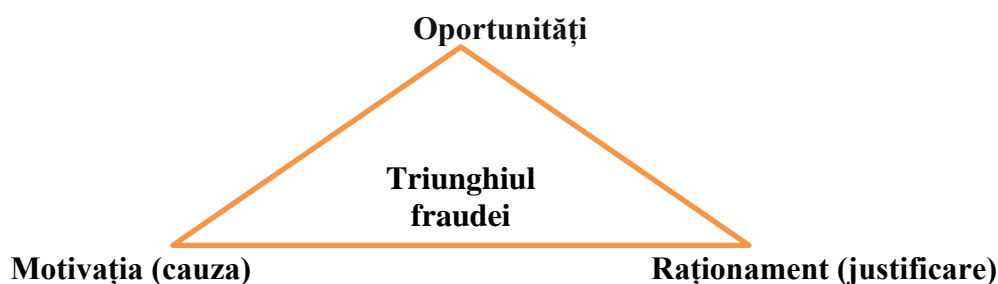

Figura 5. Triunghiul fraudei

Sursa: Robu, I., B., 2012, *O perspectivă financiară asupra triunghiului fraudei*

În figura 1, se remarcă *triunghiul fraudei*, o perspectivă a sociologului și criminalistului Donald Cressey (1950), care se regăsește și în ziua de astăzi în auditare și în investigații antifraudă. Triunghiul fraudei este folosit în cadrul auditului pentru a identifica zonele de vulnerabilitate și pentru a ajuta la prevenirea și detectarea fraudelor. Identificarea și eliminarea oricăruia dintre aceste trei elemente poate reduce riscul de fraudă într-o organizație.

Ocazia sau oportunitatea reprezintă condițiile sau circumstanțele care asigură cadrul în care își face apariția fraudă. Luând în considerare cele 3 componente ce alcătuiesc Triunghiul Fraudei, oportunitatea este singura pe care organizațiile/companiile o pot controla în totalitate prin proceduri bine puse la punct.

Situații care favorizează apariția oportunității de fraudă sunt:

- *proceduri* care nu sunt bine puse la punct, care nu au responsabili clar delegați, cărora le lipsește instrumentul de măsurare sau chiar constanța măsurării, procese interne neclare sau care lipsesc cu desăvârșire.
- *manageri* cu repere morale și etică profesională slabe, predispuși la a păcăli mecanismele și la a-și lua singuri ceea ce consideră că merită, dar nu primesc.
- *instrumente contabile* precare, care nu fac altceva decât să deschidă larg ușa seifului și să invite fraudatorii la a se servi cu orice poftesc.

Motivația sau cauza ce determină o persoană să comită o fraudă. Principalul motiv care stă la baza comiterii unui act ilegal, așa cum este fraudă, este nevoia. Tipurile de nevoie, însă, variază. Acestea pot fi:

- *nevoi financiare*, cauzate de situații personale, cum ar fi boala sau pierderea locului de muncă de către un membru al familiei, adicții, de la droguri până la jocuri de noroc sau datorii de plătit. O altă cauză financiară este un salariu mai mic decât cel recomandat pentru funcția respectivă sau responsabilitățile incluse în fișa postului.
- *nevoi de validare*, fie că vorbim despre auto-suficiență și dorința individului de a-și demonstra că poate, fie că vorbim despre frustrări personale, mascate și „rezolvate”, în ochii fraudatorului, de greutatea gestului său.

- *nevoi profesionale* ce țin de îndeplinirea, chiar dacă frauduloasă, a unor obiective profesionale de performanță, setate de superiori ierarhici sau investitori.

Types of fraud involving European funds

Tipurile de fraudă includ facturi false sau umflate, corupție, spălare de bani, conflicte de interese și coluziune între beneficiari și contractanți, în special în ceea ce privește achizițiile publice. Există mai multe tipuri de fraudă care pot apărea implicând fonduri europene, care sunt resurse financiare alocate de UE pentru diverse scopuri, cum ar fi dezvoltarea regională, cercetarea, inovarea, agricultura și coeziunea socială.

Tabelul 2. Tipologia fraudelor ce afectează fondurile europene

Tipuri de fraude	Implicații
Modificarea și crearea artificială a unor condiții cu scopul de a îndeplini criteriile de eligibilitate – ducând la falsificarea documentației.	- în contextul achizițiilor publice legate de fondurile UE, solicitanții de fonduri ale UE pot furniza informații false referitoare la candidatura lor pentru a primi o finanțare pentru care nu ar trebui să se califice.
Nelivrarea bunurilor sau neprestarea serviciilor	- această formă de fraudă implică faptul că beneficiarul candidează pentru fonduri, dar nu livrează bunurile ori nu prestează serviciile pe care ar trebui să le plătească aceste fonduri. În multe cazuri, beneficiarii au încasat unele fonduri sau toate fondurile în loc de a livra bunuri ori de a presta servicii.
Falsificarea documentației	- exemplele întâlnite în cursul punerii în aplicare a proiectelor includ facturi false, facturi manipulate cu date, semnături și valori financiare false. Această documentație falsă poate fi utilizată pentru a ascunde nelivrarea bunurilor și/sau neprestarea serviciilor sau suprataxarea în cererile de rambursare a costurilor; Exemplele de acest tip includ candidaturile la subvențiile pentru agricultură care au fost solicitate de resortisanți străini fără a deține un teren agricol în statul membru în care a fost depusă candidatura.
Solicitarea rambursării unor cheltuieli neeligibile, în mod intenționat(Kuhl,L.,2020)	- în acest caz, declararea costurilor pentru a primi finanțare după ce proiectul a fost atribuit poate viza costurile care nu îndeplinesc criteriile de eligibilitate ale achiziției publice.
Conflictul de interese	- nedeclarat sau neabordat în mod corespunzător.
Practicile coluzive	- exemplele includ un „ofertant unic” care implică proceduri de achiziții publice în care există un singur ofertant. Aceste caracteristici ale unei proceduri de achiziții publice sunt deseori considerate drept semnale de alertă pentru activități frauduloase.
Subcontractarea ilegală sau falsă	- implica servicii de subcontractare către alți beneficiari încălcând în mod intenționat regulile UE și naționale privind procedurile. Aceasta poate include subcontractarea către persoane cu care beneficiarul se află într-un conflict de interese
Suprataxarea	implica facturi umflate prin care beneficiarul suprataxează UE prin cereri de rambursare a costurilor pentru bunuri sau servicii achiziționate la costuri mai mici.
Dubla finanțare	OLAF definește acest tip de fraudă ca o înșelăciune prin care un proiect primește fonduri din partea mai multor donatori pentru același proiect, fără ca donatorii să fie conștienți de faptul că a fost oferită altă finanțare.
Plagiat	în contextul finanțării din partea UE, acesta poate implica copierea unei cercetări efectuate de alții în cadrul unui proiect care beneficiază de finanțare.

Sursa: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/702671/IPOL_STU\(2022\)702671_RO.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/702671/IPOL_STU(2022)702671_RO.pdf);

Acestea sunt doar câteva exemple de fraude care pot apărea în cazul fondurilor europene. Este important ca organizațiile să fie conștiente de astfel de riscuri și să pună în aplicare controale adecvate pentru a preveni și detecta astfel de activități frauduloase.

The role of internal audit in fraud prevention and detection

Auditorii interni din cadrul unei entități au un rol esențial în gestionarea fraudei (Dragomir, L., și colab., 2017), în cadrul misiunilor lor de audit intern. Aceștia oferă consultanță și asigurare managementului general cu privire la funcționarea sistemului de control managerial, elaborat și implementat de organizație pentru a gestiona riscurile. În îndeplinirea acestor responsabilități,

auditorii interni formulează recomandări care au ca scop sprijinirea entității în realizarea eficientă a funcțiilor sale.

Autoritatea de Audit desfășoară atât acțiuni de audit de sistem, cât și audit de operațiuni. Rezultatele acestor acțiuni sunt comunicate Comisiei Europene prin intermediul raportului anual de control, însoțit de opinia de audit referitoare la programul operațional. Această opinie de audit vizează atât eficacitatea sistemului de management și control, cât și legalitatea, adecvarea și corectitudinea cheltuielilor efectuate în cadrul programului de către beneficiari și raportate Comisiei Europene.

Departamentele de audit intern au un rol vital în protejarea organizației împotriva fraudelor. În acest sens, ei își asumă o serie de responsabilități esențiale. În primul rând, aceste departamente trebuie să efectueze o evaluare detaliată a riscurilor potențiale de fraudă în cadrul organizației. Această evaluare implică analiza proceselor, politicilor și procedurilor existente pentru a identifica eventualele puncte vulnerabile care ar putea fi exploatate de către persoanele necinstite de la nivelul conducerii, angajați sau terți.

Pe baza acestei evaluări, departamentul de audit intern trebuie să dezvolte și să implementeze controale interne solide, care să reducă la minimum riscul de fraudă. Acest lucru poate include stabilirea unor mecanisme de autorizare și monitorizare a tranzacțiilor, implementarea unor proceduri de verificare și a unor politici stricte de acces la informații sensibile.

În cazul în care apar suspiciuni de fraudă sau nereguli, departamentul de audit intern are responsabilitatea de a investiga aceste aspecte în profunzime. Aceasta implică adunarea și analizarea atentă a probelor, inclusiv interviuri cu angajații și alte părți implicate. Rezultatele investigației trebuie raportate în mod corespunzător conducerii organizației și, după caz, autorităților competente pentru a lua măsurile necesare. În plus, departamentul de audit intern ar trebui să ofere formare și conștientizare angajaților cu privire la riscurile de fraudă și la procedurile pentru raportarea suspiciunilor. Aceasta este o componentă esențială a strategiei de prevenire a fraudelor, deoarece implică întreaga organizație în eforturile de combatere a activităților frauduloase.

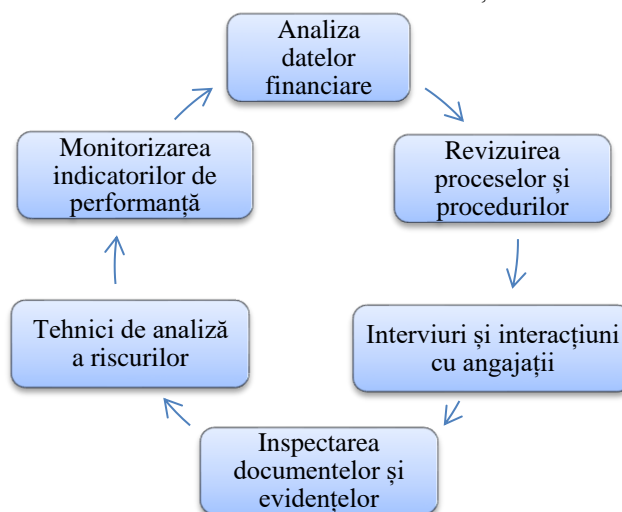

Figura 6. Metode și tehnici utilizate de auditorii interni

Sursa: Elaborare proprie pe baza informațiilor prevăzute în Manual Rolul Auditorilor din statele membre în prevenirea și detectarea fraudelor în domeniul fondurilor structurale și de investiții, disponibil la adresa <https://sfc.ec.europa.eu>; Auditorii interni utilizează o varietate de metode și tehnici pentru identificarea potențialelor fraude și riscuri în cadrul organizației. Aceste metode și tehnici sunt utilizate de auditorii interni în mod complementar pentru a obține o imagine cuprinzătoare a mediului de control intern al organizației și pentru a identifica potențialele fraude și riscuri în mod eficient și eficace.

Odată ce controalele interne sunt implementate, este esențial ca auditul intern să monitorizeze și să revizuiască în mod regulat eficacitatea acestora. Această monitorizare constantă permite identificarea și corectarea promptă a eventualelor lacune sau deficiențe în sistemul de control intern, reducând astfel riscul de fraudă.

Prin urmare, departamentele de audit intern joacă un rol vital în prevenirea și detectarea fraudelor, contribuind la menținerea integrității și transparenței în cadrul organizației.

Recommended approaches and practices

Auditul intern în proiectele finanțate de fonduri europene presupune implementarea unor bune practici esențiale pentru asigurarea unei gestionări eficiente și transparente a fondurilor. Astfel, organizațiile implicate în aceste proiecte trebuie să dezvolte și să implementeze proceduri standardizate și clare pentru monitorizarea cheltuielilor și a activităților proiectului, urmărind cu atenție utilizarea fondurilor și progresul proiectului.

Verificarea și revizuirea periodică a proceselor de achiziție sunt esențiale pentru a garanta conformitatea cu regulile și cerințele specifice ale finanțării europene, asigurându-se că achizițiile sunt transparente și concurențiale.

Auditul intern trebuie să fie integrat în procesul de evaluare și îmbunătățire continuă a sistemelor de control intern, identificând și remediind eventualele deficiențe care ar putea expune organizația la riscuri de fraudă sau abuz de fonduri. O comunicare eficientă și deschisă între echipele de proiect, alte departamente și autorități este esențială pentru asigurarea unei colectări adecvate a informațiilor și raportării corecte a datelor financiare. De asemenea, monitorizarea riguroasă a proceselor de raportare financiară și a documentației justificative este necesară pentru a asigura precizia și conformitatea cu regulile finanțării europene.

Prin furnizarea de formare și suport continuu pentru angajați, organizațiile pot crește nivelul de conștientizare și înțelegere a cerințelor și procedurilor specifice ale finanțării europene, contribuind astfel la reducerea riscurilor.

Colaborarea strânsă și transparentă cu autoritățile de reglementare și auditorii externi facilitează auditul și monitorizarea eficientă a utilizării fondurilor europene. În plus, implementarea unui sistem robust de gestionare a riscurilor este vitală pentru identificarea, evaluarea și gestionarea potențialelor amenințări și vulnerabilități care ar putea afecta proiectul și utilizarea eficientă a fondurilor.

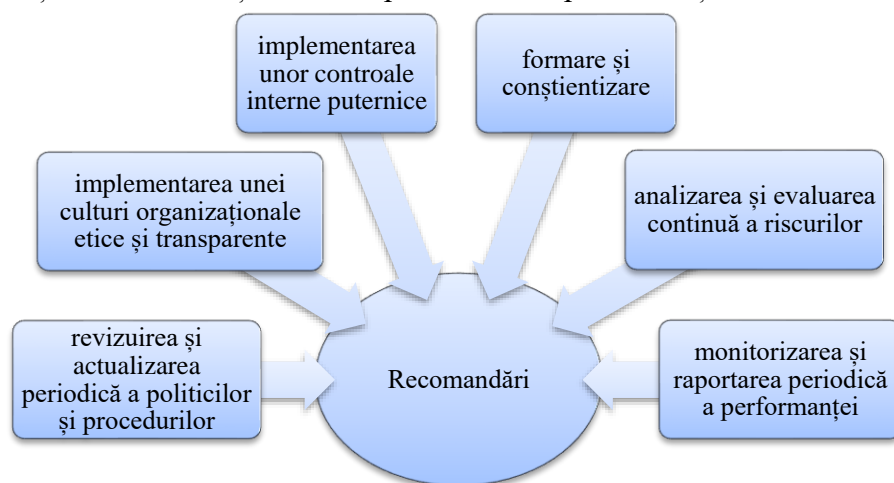

Figura 7. Recomandări privind îmbunătățirea eficacității auditului intern în prevenirea fraudei

Sursa: Elaborare proprie

Prin implementarea acestor recomandări și menținerea unei abordări proactive și vigilente în gestionarea riscurilor și fraudelor se poate îmbunătăți semnificativ eficacitatea auditului intern și prevenirea fraudelor.

Conclusions

În concluzie, auditul intern joacă un rol esențial în prevenirea și detectarea fraudei cu fonduri europene prin efectuarea de revizii periodice și inspecții la beneficiari, monitorizarea implementării proiectelor și a cheltuielilor, verificarea conformității cu reglementările UE și colaborarea strânsă cu alte entități de audit și autorități de control. Aceste eforturi contribuie la protejarea intereselor financiare ale Uniunii Europene și la asigurarea utilizării corecte și eficiente a resurselor.

Cu toate acestea, există și limite și dificultăți în implementarea eficientă a auditului intern în acest context. Unele dintre acestea includ resursele limitate, lipsa de competențe specializate în domeniul

auditului intern, complexitatea regulamentelor UE și a proceselor de implementare a proiectelor. De asemenea, există și riscul ca unele fraude să fie greu detectabile sau să fie ascunse în mod ingenios. Pentru o dezvoltare a teoriei și pentru a depăși aceste limitări, cercetările viitoare ar putea explora modalități de optimizare a resurselor și competențelor în cadrul auditului intern, integrarea tehnologiilor avansate pentru detectarea fraudei și simplificarea procedurilor și regulamentelor pentru beneficiarii fondurilor europene. De asemenea, cercetarea ar putea aborda modalități de îmbunătățire a colaborării între entitățile de audit și autoritățile de control pentru o eficiență și eficacitate sporită în combaterea fraudei. Prin abordarea acestor aspecte, se poate consolida rolul auditului intern în prevenirea și detectarea fraudei cu fonduri europene, contribuind la o gestionare mai eficientă și transparentă a acestor resurse.

Referințe bibliografice:

1. Dragomir, L., Secieru, V., Darii, I., 2017, Rolul auditului intern în prevenirea și detectarea fraudei, Instrumentul Bibliometric Național. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/144-146.pdf;
2. Kuhl, L. Dr., 2020, Implementation of Effective Measures against Fraud and Illegal Activities in Cohesion Policie. Disponibil: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/702671/IPOL_STU\(2022\)702671_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/702671/IPOL_STU(2022)702671_EN.pdf);
3. Paraschiv, L., G., 2017, Fenomenul de fraudă și corupție în procesul de absorbție a fondurilor comunitare. Vulnerabilități la adresa securității și a siguranței naționale, Buletinul Universității Naționale de Apărare "Carol I". Disponibil: <https://www.ceeol.com/search/viewpdf?id=554130>;
4. Robu, I., B., 2012, O perspectivă financiară asupra triunghiului fraudei. Disponibil: https://www.researchgate.net/profile/IoanBogdanRobu/publication/235992807_O_perspectiva_financiara_asupra_triunghiului_fraudei_A_Financial_Perspective_of_Fraud_Triangle/links/0c9605154b358078e1000000/O-perspectiva-financiara-asupra-triunghiului-fraudei-A-Financial-Perspective-of-Fraud-Triangle.pdf;
5. ISA 240 – Responsabilitatea auditorului de a lua în considerare fraudă și eroarea într-un audit al situațiilor financiare;
6. Ordonanța de Urgență nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora;
2. <https://op.europa.eu/webpub/eca/book-state-audit/ro/>;
3. <https://www.ceccarbusinessmagazine.ro/responsabilitatea-auditorului-privind-frauda-in-cadrul-misiunii-de-audit-a5225/> ;
4. <https://www.ceccarbusinessmagazine.ro/diferenta-dintre-eroare-neregula-si-frauda-in-cadrul-proiectelor-cu-finantare-europeana-a3827/>
5. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/702671/IPOL_STU\(2022\)702671_RO.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/702671/IPOL_STU(2022)702671_RO.pdf);
6. <https://www.ceccarbusinessmagazine.ro/diferenta-dintre-eroare-neregula-si-frauda-in-cadrul-proiectelor-cu-finantare-europeana-a3827/>;
7. https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/reports/2019/single-bidding-and-non-competitive-tendering;
8. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:52019SC0171>;
9. <https://sfc.ec.europa.eu>;
10. https://www.mdlpa.ro/userfiles/ghid_MF.pdf;